

МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗАЛУЧЕННЯ ЗОВНІШНІХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВАМИ

METHOD OF EVALUATION OF THE ECONOMIC RESULTS OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS BY ENTERPRISES

Стаття присвячена тематичі методики оцінювання економічних результатів залучення зовнішніх інвестицій на підприємства. Подано характеристику особливостей застосування методів оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій різними суб'єктами інвестиційного процесу. Встановлено чинники вибору методів оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій. Висвітлено критичний аналіз застосування до оцінювання результатів залучення інвестицій показників, що враховують вартість грошей у часі. Обґрунтовано вплив концепції управління на методику оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій підприємствами. Розкрито особливості методики оцінювання економічних результатів залучення підприємствами зовнішніх інвестицій відповідно до функцій цих інвестицій. Наведено класифікацію показників оцінювання економічних результатів залучення зовнішніх інвестицій підприємствами.

Ключові слова: інвестування, інвестиційна діяльність, зовнішні інвестиції, методи оцінювання результатів залучення інвестицій, показники оцінювання ефективності інвестицій.

The article is devoted to the topic of the methodology for evaluating the economic results of attracting external investment to enterprises. Evaluating the results of attracting external investments is an important stage in managing investment activities, both on the part of the investor and the recipient enterprise of these investments. Existing methods of economic evaluation of investment results are mostly focused on meeting the information needs of investors and mainly cover methods for calculating financial and economic efficiency indicators. Little research remains into methods for assessing the results of attracting investments for other investment entities, in particular for the investment recipient enterprise. Researchers pay insufficient attention to the results of attracting investments that are related to other, non-financial functions. The purpose of the article is to study the methodology for assessing the economic results of attracting foreign investment by enterprises. In the course of writing the article, general and special methods of scientific research were used, in particular, the dialectical method of cognition in establishing the essence of the economic results of attracting investment, classifications for characterizing the indicators of these results, etc. The main research findings presented in the article include: justification of the need to take into account, in the methods of assessing the economic results of attracting foreign investment by enterprises, all types of effects from investments in accordance with their functions – financial, innovative, foreign economic, security, strategic, and taxation optimization; establishing the dependence of the assessment methodology on management concepts that determine the direction of the general goals of the functioning of enterprises and the allocation of investments in accordance with them; identification of factors that determine the choice of direct indicators for assessing the economic results of attracting external investments by enterprises; classification of indicators for assessing the economic results of attracting foreign investment by enterprises. **Key words:** investment, investment activity, external investments, methods for evaluating investment results, investment performance evaluation indicators.

УДК 330.322

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.18-5>

Лютий Я.В.¹

аспірант,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Lyutyy Yaroslav

Vasyl Stefanyk Precarpathian
National University

Постановка проблеми. Здійснення інвестицій передбачає довготермінове вкладення значного обсягу ресурсів, які необхідно або вилучити з обороту підприємства, або залучити назовні. Необхідність плати за залучені ресурси чи можливість альтернативного вкладення власних зумовлюють очікування результативності інвестицій, що перевищує рівень реальних чи альтернативних витрат від їхнього здійснення. Різноманітність цільового призначення інвестицій та залучення до процесу інвестування суб'єктів з різними інтересами спричиняють багатогранність результатів цих вкладень, що не обмежуються лише економічними вимірниками та не мають однозначного трактування з боку різних суб'єктів інвестиційного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Традиційні методики оцінювання результатів інвестування, що здебільшого сконцентровані

на фінансово-економічній ефективності інвестицій, широко представлені в академічних та наукових джерелах інформації. Серед сучасних науковців проблематику оцінювання результатів інвестицій чи ефективності інвестиційної діяльності підприємств у своїх працях досліджували Витвицька У.Я. [1], Кавецький В.В. [3], Скворцов І.Б. [11], Федорчак О.Є. [12] та багато інших. Однак більшість науковців досліджували цю проблематику у контексті оцінювання ефективності інвестування лише з боку інвесторів, а питання методики оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій з боку інших суб'єктів інвестиційного процесу залишилися практично не розглянутими.

Постановка завдання. Метою статті є дослідити методику оцінювання економічних результатів залучення зовнішніх інвестицій підприємствами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи методику оцінювання економічних

¹ ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-4675-8741>

результатів залучення зовнішніх інвестицій на підприємства, насамперед, необхідно звернути увагу на її суб'єктно-об'єктний вимір: з одного боку, методичний інструментарій оцінювання результатів залучення інвестицій має задовольняти інформаційні потреби суб'єктів інвестування щодо реалізації їхніх інтересів у цій діяльності, а з іншого – методика повинна враховувати складність категорії результатів і варіативність підходів до вимірювання її значень.

Результати будь-якої діяльності можна виміряти абсолютними або відносними показниками. Абсолютні показники результатів залучення зовнішніх інвестицій підприємствами відображають абсолютні величини економічних, соціальних, екологічних чи інших ефектів, на досягнення яких спрямовані ці інвестиції. Найчастіше абсолютні показники результатів залучення інвестицій вимірюють у грошових одиницях, особливо коли мова йде про індикатори економічних вигод – дохід, прибуток, вартість бізнесу, ринкову капіталізацію тощо. Вибір показника для оцінювання економічних результатів залучення інвестицій залежить від низки чинників, найважливішими серед яких є вид економічної діяльності підприємства-реципієнта, мета та форма залучення інвестицій, суб'єкт оцінювання та його інвестиційні очікування тощо. В сучасній інформаційно-інтелектуальній економіці традиційні фінансово-економічні показники оцінювання результатів залучення інвестицій можуть бути модифіковані з огляду на специфіку моделей монетизації бізнесу, особливо суб'єктів сфери інформаційних технологій. Зокрема, замість показників сукупного доходу чи прибутку для інвесторів релевантнішим може бути показник річного повторюваного доходу (ARR – Annual Recurring Revenue), який охоплює лише регулярну передбачувану частину доходу, не враховує разові транзакції з надання послуг тощо.

Операційні показники результатів залучення інвестицій, якими оперують підприємства-реципієнти, можуть мати й негрошовий вимірник. Перелік і зміст цих показників залежить від виду економічної діяльності цих підприємств. Наприклад, для девелоперів сфери будівництва і нерухомості операційні показники залучення інвестицій можуть бути виміряні площею реалізованих (зданих в оренду) об'єктів нерухомості чи майнових прав на майбутні об'єкти нерухомості, для компаній, що надають інформаційно-технічні послуги з хостингу – обсягом пам'яті для збереження даних чи іншими технічними характеристиками, а для підприємств-франчайзерів – кількістю нових об'єктів під їхнім брендом, відкритими франчайзі, географічним розрізом покриття ринку тощо.

Відносні показники результатів діяльності репрезентують порівняння отриманих ефектів, виражених в абсолютних показниках, з плановими

чи очікуваними значеннями цих показників або із обсягами ресурсів, затраченими для отримання цих ефектів. В першому випадку відносні показники результатів діяльності показують рівень досягнення її цілей – результативність, а в другому – ефективність.

Окремі науковці, зокрема [7, с. 24-25; 13, с. 6], трактують результативність як один з видів ефективності. Хоча є й інша думка науковців, яка базується на походженні категорії «ефективність» з латинської мови (*effectivus*) та передбачає врахування корисності як невід'ємного критерію ефективності [9, с. 96]. У контексті цього дослідження інвестиції, які не приносять користі жодному суб'єктові інвестиційного процесу чи суспільству загалом, априорі не доцільно розглядати такими, що є результативними.

Досліджуючи ефективність управління, науковці пропонують її класифікувати на такі види:

- за метою аналізу – на потрібнісну, цільову (результатну) та ресурсну (затратну);
- за результатами діяльності – на економічну, організаційну, соціальну й екологічну;
- за методом вимірювання – на економічну, функціональну та фізичну;
- за видом використовуваних ресурсів – на матеріальну, фінансову та трудову;
- за рівнем збільшення ефекту – на первісну та мультиплікаційну [7, с. 24-25; 13, с. 6].

Перша ознака класифікації ефективності залучення зовнішніх інвестицій підприємства корелює з інтересами суб'єктів інвестування. Показник потрібнісної ефективності може бути використаний підприємствами-реципієнтами чи органами державної влади та місцевого самоврядування для встановлення достатності обсягу зовнішніх інвестицій відповідно до їхньої мети та призначення. Цей показник відображає на скільки залучені зовнішні інвестиції покривають потребу підприємства, громади, регіону, галузі, держави загалом у довготермінових вкладеннях капіталу для забезпечення запланованих темпів і напрямів розвитку.

Цільові (результатні) показники ефективності залучення зовнішніх інвестицій вимірюють рівень виконання планових інвестиційних завдань у хронологічній перспективі і можуть бути використані як інвесторами, так і підприємствами-реципієнтами, органами державної влади і місцевого самоврядування. Інвестори переважно оперують грошовим вираженням інвестицій, тож для них цільові показники ефективності інвестицій відображають співвідношення вартостей фактично вкладених ресурсів до відповідних планових показників. Тоді як для підприємств-реципієнтів інвестиції є продуктивним чинником економічного зростання чи покращень в інших сферах діяльності (соціальній, екологічній тощо), а очікуваний ефект від

вкладень забезпечує не вартісна оцінка інвестицій, а реальне отримання підприємством об'єктів інвестування – матеріальних (обладнання, будівлі, споруди, інвентар тощо), нематеріальних (технології, програмне забезпечення, патенти) активів, майнових прав тощо. У цьому контексті можуть бути використані як кількісні, так і якісні показники освоєння інвестицій.

Найбільш дослідженими науковцями та такими, що набули широкого застосування, є ресурсні (затратні) показники ефективності залучення інвестицій, які відображають співвідношення величин отриманого ефекту та затрачених ресурсів (здебільшого у грошовому вимірнику). При обчисленні фінансово-економічних показників ефективності інвестицій ефект вимірюють індикаторами прибутку або грошового потоку, а затрачені ресурси – вартістю вкладених (залучених) інвестицій. При цьому найчастіше використовують показники рентабельності інвестицій, терміну їхньої окупності, внутрішньої норми прибутковості (доходності) тощо. Однак, найбільш важливим і принциповим чинником в оцінюванні фінансово-економічних результатів залучення інвестицій є не класифікація показників на абсолютні чи відносні, а врахування критерію вартості грошей у часі (табл. 1).

Показники першої групи (їх ще називають статичними) обчислюють на основі бухгалтерських оцінок, тобто за даними публічної фінансової звітності чи системи бухгалтерського обліку. Зважаючи на платність інвестицій для підприємства-реципієнта та можливість альтернативних вкладень для інвестора, більш об'єктивними показниками оцінки результатів залучення інвестицій вважають ті, що враховують вартість грошей у часі та побудовані на основі моделей дисконтування грошових потоків (динамічні показники). Хоча й ці моделі мають низку недоліків і обмежень. Зокрема, Витвицька У.Я. наголошує на небезпідставній критиці науковцями методу дисконтування грошових потоків в оцінюванні ефективності інвестицій: «Його застосування призводить до значної недооцінки ефективності інвестицій, особливо проектів, що стосуються реального виробництва зі строком освоєння 5-10 і більше років» [1, с. 93]. Авторка також піднімає проблему періодизації тривалості

інвестиційного проекту, що неодмінно впливає на методику оцінювання ефективності інвестицій [1, с. 95].

Дійсно, інвестиції (за винятком вкладень у боргові цінні папери), як правило, мають необмежений термін віддачі. Однак, моделювати і прогнозувати віддачу економічних вигод від інвестицій необмежену кількість періодів часу недоцільно, особливо з огляду на доволі високий рівень ставки дисконтування. Тому обґрунтування тривалості горизонту прогнозування є надважливим питанням в моделюванні ефективності залучення інвестицій: з одного боку, менша тривалість горизонту прогнозування нівелює врахування потенціалу економічних вигод у постпрогнозний період, а з іншого – за високого рівня ставки дисконту величини приведені до теперішнього часу чистих доходів чи грошових потоків у більш пізні періоди є нерелевантними (це яскраво відображено у [1, с. 94] на прикладі знецінення дисконтованих грошових потоків за ставки дисконту 10%).

Окремим проблемним питанням в методах оцінювання ефективності залучених інвестицій з урахуванням вартості грошей у часі є ставка дисконту. Її надмірна величина для України, що визначається двоохрозовим числом у %, близьким до 20, робить найвигоднішими інвестиції у державні цінні папери (наприклад, ОВДП), а не в діяльність і розвиток бізнесу. А наявність альтернативних варіантів з вибору бази ставки дисконту (вартість залучених фінансових ресурсів, середньозважена вартість капіталу, облікова ставка НБУ тощо) та вплив чималої кількості чинників на її величину (моделі обґрунтування величини ставки дисконту враховують не лише рівні прибутковості ринків, але й систематичні і специфічні ризики підприємства-реципієнта) роблять результати оцінювання ефективності залучених інвестицій за методами, що враховують вартість грошей у часі, більш залежними від величини та динаміки ставки дисконту, ніж від обсягу реально отриманих чи потенційно очікуваних економічних вигод.

Методика оцінювання результатів залучення інвестицій за показниками, наведеними у табл. 1, відповідає прибутковій концепції управління, за якої основним індикатором економічних вигод для інвестора є прибуток, що його він очікує отримати

Таблиця 1

Фінансово-економічні показники оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій за критерієм вартості грошей у часі

№ з/п	Значення критерію вартості грошей у часі	Перелік показників оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій відповідно до значення критерію
1	Не враховують вартість грошей у часі	Рентабельність інвестицій, річна норма ефективності інвестицій, термін окупності інвестицій
2	Враховують вартість грошей у часі	Чистий приведений (дисконтований) дохід (чистий грошовий потік), індекс рентабельності інвестицій, внутрішня норма прибутковості, дисконтований термін окупності інвестицій

від здійснених інвестиційних вкладень. Однак в державах з розвиненим фондовим ринком для інвестора більш вагомою є вартісно-орієнтована концепція управління, за якої він орієнтується не на обсяг заробленого прибутку (який може отримати у формі дивідендів), а на зростання вартісної оцінки своїх інвестицій, зокрема за ринковою капіталізацією об'єкта інвестицій. Методики оцінювання результатів залучення інвестицій на основі вартісно-орієнтованої концепції управління можуть охоплювати як абсолютні показники вартості інвестицій загалом, так і питомі – з розрахунку на одиницю натурального вимірника об'єкта інвестування (наприклад, зростання вартості інвестицій в нерухомість чи майнові права в її майбутні об'єкти у розрахунку на один квадратний метр цієї нерухомості), що забезпечують зіставність і аналітичність даних для інвестора.

Вартісно-орієнтована концепція управління інвестиціями є більш прийнятною від прибуткової насамперед на ранніх етапах життєвого циклу бізнесу, при інвестуванні у діяльність та капітал стартапів. Як правило, на цих етапах життєвого циклу бізнес не спроможний генерувати достатнього обсягу прибутків для виплати дивідендів, а навпаки – має істотний дефіцит капіталу для забезпечення зростання. Саме великий потенціал до економічного зростання та масштабування бізнесу і формує очікування інвесторів та ринку щодо збільшення його вартості, а отже й оцінки інвестицій. Це яскраво можна спостерігати на прикладі так-званих високотехнологічних компаній, які навіть декларуючи збитки у публічній фінансовій звітності демонстрували зростання ринкової капіталізації з ранніх етапів свого життєвого циклу [8, с. 226].

Не зважаючи на вказані недоліки методів оцінювання на основі ринкової вартості та їхню надмірну зорієнтованість на очікування отримання реальних економічних вигод у майбутньому, ці методи залишаються чи не єдиними, які дають змогу емпірично (хоча й безпосередньо) дослідити ефективність інвестицій в інтелектуальний капітал підприємств: безпосередньо обчислити у вартісному вимірнику віддачу від вкладень у навчання персоналу, розвиток бренду, формування репутації підприємства доволі важко.

Проаналізовані вище методи і підходи застосовують для визначення рівня фінансово-економічних результатів залучення інвестицій. Менш дослідженими є методики оцінювання організаційної ефективності й результативності залучення зовнішніх інвестицій, що пов'язані із виконанням ними безпекової та стратегічної функцій, а також функції оптимізації оподаткування.

Визначити результати залучення підприємствами зовнішніх інвестицій, які головню спрямовані на виконання безпекової функції, що

абсолютними, що відносними показниками доволі важко. Адже основним результатом таких інвестицій є забезпечення підприємства від несприятливих подій щодо втрати прав власності на майно та інших майнових чи немайнових прав, і відсутність цих подій в майбутньому вже є позитивним для підприємства. Однак стверджувати напевне, що відсутність несприятливих подій є безпосереднім результатом інвестицій чи що ці події настали б, якщо б інвестиції не були здійснені, не завжди обґрунтовано. Водночас, у разі існування альтернативних варіантів залучення безпекових інвестицій, порівняння умов цих альтернатив з умовами фактично отриманих інвестицій може вказувати на відносний рівень ефективності їхнього залучення.

Стратегічні інвестиції, спрямовані на підвищення рівня прозорості й ефективності корпоративної структури управління, як правило, не призводять до генерування додаткових позитивних фінансово-економічних результатів для підприємства-реципієнта у короткотерміновому періоді. Основний результат цих інвестицій полягає в покращенні керованості бізнесом за умов його інтенсивного зростання й масштабування, доступі до організованих ринків капіталу, нових ринків збуту чи ресурсів тощо. Фінансово-економічні результати від цих інвестицій проявляються в довготерміновому періоді, однак виокремлення із загального обсягу доходу, прибутку чи іншого економічного індикатора тієї частини, що обумовлена саме здійсненими стратегічними інвестиціями, може потребувати застосування спеціального інструментарію детермінованого чи стохастичного аналізу.

Натомість, результати інвестицій, залучених з метою оптимізації оподаткування, мають чіткий фінансовий вимір та визначаються обсягом зекономлених податкових платежів. Співвідношення цієї економії та величини інвестицій може відображати ефективність їхнього залучення.

Узагальнюючи вищенаведену аргументацію щодо методики оцінювання економічних результатів залучення підприємствами зовнішніх інвестицій, можна запропонувати класифікацію її показників (табл. 2).

Висновки. Оцінювання результатів залучення зовнішніх інвестицій є важливим етапом управління інвестиційною діяльністю, як з боку інвестора, так і з боку підприємства-реципієнта цих інвестицій. Існуючі методики економічного оцінювання результатів залучення інвестицій здебільшого зорієнтовані на задоволення інформаційних потреб інвесторів та переважно охоплюють методи розрахунку показників фінансово-економічної ефективності. Для підприємств-реципієнтів зовнішніх інвестицій методики оцінювання економічних результатів їхнього залучення, окрім фінансово-економічної ефективності, мають враховувати: інші ефекти від інвестицій, що визначаються функціями цих

**Класифікація показників оцінювання економічних результатів
залучення зовнішніх інвестицій підприємствами**

Ознаки класифікації	Види показників
Спосіб характеристики результатів	– абсолютні; – відносні;
Вид ефекту	– економічні; – соціальні; – екологічні;
Суб'єкт оцінювання	– показники результатів для підприємства-реципієнта інвестицій; – показники результатів для інвестора; – показники результатів для органів державної влади та місцевого самоврядування; – показники результатів для громадськості;
Вимірник	– грошові (вартісні); – натуральні; – відсоткові; – коефіцієнтні;
Мета аналізу	– показники потрібної ефективності; – показники цільової (результатної) ефективності; – показники ресурсної (затратної) ефективності;
Урахування вартості грошей у часі	– дисконтвані (приведені до певного часового моменту, динамічні); – недисконтвані (неприведені, статичні)
Концепція управління інвестиціями	– показники на основі прибутку; – вартісно-орієнтовані показники; – ресурсні показники; – процесно-орієнтовані показники

Джерело: сформовано автором на основі [1; 3; 7; 12; 13]

інвестицій – фінансовою, інноваційною, зовнішньо-економічною, безпековою, стратегічною, оптимізації оподаткування; концепції управління, які встановлюють спрямування загальних цілей функціонування підприємств та призначення інвестицій відповідно до них тощо. Безпосередні показники, що їх доцільно застосовувати для оцінювання економічних результатів залучення зовнішніх інвестицій, залежать від низки чинників, відповідно до яких можуть бути класифіковані за ознаками способу характеристики результатів, виду отриманого ефекту, суб'єкта оцінювання, мети аналізу, вимірника, урахування вартості грошей у часі тощо.

Поряд з економічними інвестиції можуть обумовлювати й інші ефекти, зокрема соціальні й екологічні, які також потребують оцінювання та визначають перспективи подальших досліджень у цій предметній сфері знань.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Витвицька У.Я. Розвиток методологічних засад оцінювання ефективності інвестицій. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26, № 1. С. 92–98.
2. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. 4-те вид., доопрац. та доповн.: у 3 т. Том 2 (К-П). Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2021. 608 с.
3. Кавецький В.В. Методичні підходи до оцінювання ефективності інвестицій в окремі групи стейкхолдерів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 1. С. 27–33.
4. Крупка М.І., Демчишак Н.Б. Аналіз формування й використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в Україні. *Фінанси України*. 2012. № 2. С. 26–37.
5. Кузьмін О.Є., Юринець О.В., Ємельянов О.Ю. Розвиток інвестиційної привабливості підприємств в умовах антикризового управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 10. С. 5-12.
6. Ліпич Л.Г., Савчук Л.С. Індикатори інвестиційної безпеки держави. *Економічний форум*. 2019. № 1 (3). С. 26–30.
7. Маркіна І.А. Методологічні питання ефективності управління. *Фінанси України*. 2000. № 6. С. 24–32.
8. Пилипенко Л.М. Ринкова вартість компанії: паритетність показників фінансової звітності і ринкових методів оцінювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. Вип. 9-1. Част. 1. С. 225–228.
9. Пісковець О.В. Теоретичні аспекти формування економічного механізму ефективної діяльності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2017. № 3 (21). С. 95–101.
10. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 07.04.2025).
11. Сковцов І.Б. Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика: монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2003. 312 с.
12. Федорчак О.Є. Економічне оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2016. 227 с.

13. Христенко Л.М. Удосконалення оцінки ефективності управління підприємством: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Луганськ, 2007. 19 с.

14. Череп А.В., Ясир А.М. Інвестиційно-інноваційна діяльність як фактор ефективного розвитку підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 1. С. 159–161.

REFERENCES:

1. Vytvytska U.Ia. (2016) Rozvytok metodologichnykh zasad otsiniuvannya efektyvnosti investytsii [Development of methodological principles for assessing investment effectiveness]. *Ekonomichnyi analiz – Economic analysis*, tom 26, no. 1, pp. 92–98.

2. Zahorodniy A.H. (2021) Finansovo-ekonomichnyy slovnyk [Financial and economic dictionary]. 4-te vyd., dooprats. ta dopovn.: u 3 t. Tom 1 (K-P). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoyi politekhniki, 608 p. (in Ukrainian)

3. Kavetskyi V.V. (2022) Metodichni pidkhody do otsiniuvannya efektyvnosti investytsii v okremi hrupy steikholderiv [Methodological approaches to assessing the effectiveness of investments in individual groups of stakeholders]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 1, pp. 27–33.

4. Krupka M.I., Demchyshak N.B. (2012) Analiz formuvannya y vykorystannya finansovoho potentsialu investytsiinoi diialnosti v Ukraini [Analysis of the formation and use of the financial potential of investment activities in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, no. 2, pp. 26–37.

5. Kuzmin O.Ie., Yurynets O.V., Yemelianov O.Iu. (2021) Rozvytok investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv v umovakh antykrizovoho upravlinnia [Development of investment attractiveness of enterprises in the context of anti-crisis management]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, no. 10, pp. 5–12.

6. Lypych L.H., Savchuk L.S. (2019) Indykatory investytsiinoi bezpeky derzhavy [Indicators of investment security of the state]. *Ekonomichnyi forum – Economic Forum*, no. 1 (3), pp. 26–30.

7. Markina I.A. (2000) Metodologichni pytannia efektyvnosti upravlinnia [Methodological issues of

management effectiveness]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, no. 6, pp. 24–32.

8. Pylypenko L.M. (2014) Rynkova vartist kompanii: parytetnist pokaznykiv finansovoi zvitnosti i rynkovykh metodiv otsiniuvannya [Market value of the company: parity of financial reporting indicators and market valuation methods]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 9-1, part 1, pp. 225-228.

9. Piskovets O.V. (2017) Teoretychni aspekty formuvannya ekonomichnoho mekhanizmu efektyvnoi diialnosti pidpriemstva [Theoretical aspects of the formation of an economic mechanism for the effective operation of an enterprise]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes – Economics. Management. Business*, no. 3 (21), pp. 95–101.

10. Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 r. № 1560-XII [On investment activities: Law of Ukraine dated September 18, 1991 No. 1560-XII]. Verkhovna Rada Ukrainy. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

11. Skvortsov I.B. (2003) Efektyvnist investytsiinoho protsesu: metodolohiia, metody i praktyka: monohrafiia [Efficiency of the investment process: methodology, methods and practice: monograph]. Lviv: Vydavnytstvo L'vivskoyi politekhniki, 312 p. (in Ukrainian)

12. Fedorchak O.Ie. (2016) Ekonomichne otsiniuvannya ta rehuliuвання mekhanizmiv zaluchennia investytsii na pidpriemstvo [Economic evaluation and regulation of mechanisms for attracting investments into an enterprise] : dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04. Lviv, 227 p. (in Ukrainian)

13. Khrystenko L.M. (2007) *Udoskonalennia otsinky efektyvnosti upravlinnia pidpriemstvom* [Improving the assessment of enterprise management effectiveness]: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04. Luhansk, 19 p. (in Ukrainian)

14. Cherep A.V., Yasir A.M. (2009) Investytsiino-innovatsiina diialnist yak faktor efektyvnoho rozvytku pidpriemstva [Investment and innovation activity as a factor of effective enterprise development]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 1, pp. 159–161.